

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНЬСЬКОГО»
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІВДЕННО-УКРАЇНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТА
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ПІВДЕННО- УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

14-15 грудня, 2022 р.

м. Одеса

***Всеукраїнська науково-практична
конференція
студентів та молодих вчених
із міжнародною участю***

Програма та матеріали виступів учасників

***ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ***

У вірші Костенко показала, що сумує за Батьківщиною і сумує, що вона – не вільний птах і не може полетіти додому. Зате – вона здатна полетіти на своїх творчих крилах та крилах своїх спогадів куди завгодно .

На думку Костенко, людина має крила, але не літає, як птах, бо людські крила не з пуху, а з правди, чесності, довіри, вірності в коханні, вічного пориву, щедрості й турботи, з пісень, надії, поезії, мрії. Але чому людина має крила, але не може літати? Це вже залежить від неї самої, її прагнень, бажань, цілеспрямованості, наполегливості.

Ліна Костенко витворила духовний зріз української історії, явила людству складну, щедрю на добро і спраглу до щастя і волі українську душу.

І я повстав. Душа спитала — доки?!

Втопили край у підлості і злі.

І я сказав: чужинці, дайте спокій.

Не сійте зради на моїй землі.

Уже і так насіяно. Вродило.

Вже не бере ні плуг, ані коса.

А ми ще є. І то найбільше диво,
що цей народ іще раз воскреса.

Література:

1. <https://youtu.be/CVK7VXCuEfk>
2. Українське Видавництво СМОЛОСКИП ім. В.Симоненка ,1969- с.345
3. Витвицька С. Українська література// Зовнішнє Незалежне Оцінювання-Тернопіль :2020-С.364-371
4. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%9B%D1%96%D0%BD%D0%B0_%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0
5. <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=1618>
6. https://youtu.be/SIG1VblD8_E
7. <https://www.you-books.com/book/L-Kostenko/Zbirka-virshiv>
8. <https://vseosvita.ua/user/id322401/blog/kryla-virsh-liny-kostenko-iakyi-maie-znaty-kozhen-ukrainets-58471.html>

Остропальченко Каріна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
ОПП Хореографія,
спеціальність 024 «Хореографія»
Науковий керівник: Атаманюк Зоя,
доктор філософських наук,

*доцент кафедри філософії, соціології
та менеджменту соціокультурної діяльності,
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна*

**«НАЙСТРАШНІШЕ, ЩО МОЖЕ СТАТИСЯ З ЛЮДИНОЮ, - ЦЕ
ЯКЩО БОГИ ПОЗБАВЛЯТЬ ЇЇ ПОКАРАННЯ». СОКРАТ.**

Вислів античного філософа Сократа: «Найстрашніше, що може статися з людиною, - це якщо боги позбавлять її покарання» - дійсно звучить мудро та змушує нас задуматись над справжнім глибинним сенсом цих слів.

Якщо спростувати цей вислів, роздивившись саму його суть, то ми приходимо до висновку, що Сократ вважає найстрашнішим у житті людини – вседозволеність, безпринципність та абсолютну свободу, що ніяк не корегується моральними сторонами людської душі. При тому у вислові філософа головним фактором, стримуючим людську волю, виступає божа кара, тобто покарання, що асоціюється зі стражданнями або нестерпним болем, а отже викликає страх. Виходячи з цього: саме це сильне почуття, що здатне повністю роззброїти людину та навіть іноді зовсім її змінити, і є сильнішим важелем тиску на людину.

Тут, я вважаю, доцільним зауважити, що «боже покарання» не повинно нести у собі суто містичний характер, маючи на увазі тільки кару від рук вищих істот – це словосполучення може інтерпретуватися й в більш приземленому сенсі, тобто людський суд та, наприклад, поширені у сократівські часи смертні кари. До речі, відносно останнього, сам Сократ був приговорений до смерті по причині: «не шанує богів, яких шанує місто, а вводить нові божества, і винен у тому, що розбещує юнацтво», через що вислів, що розглянуто в есе, набуває дещо іронічного характеру [1, с. 6].

Отже, за думкою Сократа можна прийти до висновку, що страх перед покаранням – є наймогутнішим інструментом, що здатний стримати аморальні бажання та дії людей. Але, якщо роздивлятися проблему під більш широким кутом, то впливають питання: «Чи тільки страх здатен обмежити вседозволеність людини?» та «Чи насправді найстрашнішою долею є саме позбавлення від кари?»

Я лише частково погоджуюся з думкою Сократа, бо в ній насправді є розумне зерно, але при тому цей вислів здається мені не зовсім повноцінним.

По-перше, окрім страху на волю людини мають дуже сильний вплив й інші почуття. Наприклад, це може бути почуття справедливості (особистої або загальної), поваги до себе або оточуючих, а також любові. Ось, наприклад, якщо поміркувати над останнім, то буде складно прийти до єдиного визначення цього поняття, але фактом є те, що любов – це дуже сильна рушійна сила, яка ще й має багато форм: любов до рідних, до оточуючих, до природи тощо. Любов може, як і страх, у повній мірі змінити людину, стати стримуючою силою, але у той же час дати імпульс до дії, мотивацію. Бути позбавленим

любові та можливості відчутти любов до себе – може бути гірше, ніж навіть божа кара. Не слід також забувати й про совість, яка часто не дає людині зрадити моральним принципам.

Звідси, вислів Сократа можна перефразувати таким чином: «Найстрашніше, що може статися з людиною, - це якщо боги позбавлять її почуттів».

Божа кара, поки не наступить, сама по собі не впливає на нас, ніяк не обмежує, але вона викликає почуття тривоги та страху, які вже мають над нами контроль – звідси виходить, що, якщо людина не буде мати перш за все почуттів, то на неї неможливо буде знайти ніякої управи. Однак, страх не повинен керувати нами, він може тільки обмежити. Тому людині потрібні такі двигуни як любов, доброта, справедливість та інші високоморальні почуття.

По-друге, обов'язок та відповідальність також є важливими факторами, що не дають людині дозволити собі абсолютну свободу.

Прикладом може служили І. Кант та одна з його критик – «Критика практичного розуму», де саме й розглядається моральна філософія та етика боргу. У своїй праці філософ виділяє три фактори, які впливають на моральні дії людини: схильність, страх та обов'язок. Проте, схильність та страх для Канта не є джерелами істинної моралі, бо обидва фактори ставлять вільну людину у підпорядковану позицію, коли керуючу займають людські почуття та бажання, а у цьому стані неможливо бути повністю вільними у своїх рішеннях. І тільки обов'язок – це єдиний двигун наших моральних вчинків. Обов'язок пробуджує в людині відчуття відповідальності, яке у свою чергу, спонукає істино моральні дії. За Кантом обов'язок сприймається дещо інакше – це саме твердість моральних переконань та чистота морального мотиву. Обов'язок є ніби моральною цінністю людини, це її особиста свобода та відповідальність [2, с 13].

Слід зауважити, що етика боргу Канта також не є істино вірною, бо вона викликає багато питань, наприклад: «Чи не може обов'язок, як ярмо на шиї, також обмежувати вказану філософом «вільну людину»?» або «Чи не може відчуття відповідальності перед категоричним законом викликати й страх перед тим же судом?». До того ж, Кант, що у теоретичній, що у практичній філософії обмірковував лише загальний, абсолютний характер людського існування та не вдавався у більш конкретні деталі. Однак, обов'язок насправді є сильним моральним фактором для людини, одним з них.

Висновок. Отже, на мою думку вислів античного філософа Сократа: «Найстрашніше, що може статися з людиною, - це якщо боги позбавлять її покарання». Є вірним лише частково. Я погоджуюся з тим, що за наявністю покарання в людині дійсно виховується тяжіння до порядку, а не до хаосу, але саме причиною цього тяжіння є не самий факт покарання, а страх який викликають можливі страждання та біль. При цьому, страх може обмежити людину, але він не повинен керувати нею. Саме сильні принципи, обов'язки можуть стати справжніми двигунами моральних дій.

Навіть якщо ми розглянемо суд над Сократом, який описав Діогеном Лаертський, то ми можемо бачити таке: «(...)Сократ був засуджений більшістю в 281 голос. Судді почали визначати йому кару чи пеню; Сократ запропонував заплатити 25 драхм (а Євбулід каже, що навіть сто). Судді зашуміли і він сказав: «За заслугами своїми я б собі призначив замість всякого покарання обід у Пританії». Його приговорили до смерті, і тепер за засудження було подано ще на 80 голосів більше. І через кілька днів у тюрмі він випив цикуту» [1, с 6].

Цей самий обід у Пританії призначався посадовим особам Афін, як винагорода за заслуги перед державою. Таким чином, можна сказати, Сократ до останнього не зраджував своїм ідеям, знаходячись навіть перед обличчям смерті. На цьому прикладі можна побачити, що дійсно у житті людей є такі речі, втратити які страшніше, аніж пізнати божу кару.

Література:

1. *Гривняк Л.Ю.* Смертна кара в античному суспільстві та її функції: Науковий вісник 2`. – Львів: Державний університет внутрішніх справ, 2008. – 8 с.
2. *Аниськіна С.А.* Моральна свобода у праці І. Канта «Критика практичного розуму». – Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДВНЗ, 2018. – 22 с.
3. *Диоген Лаэртский.* О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. / Ред. тома и авт. вступ. ст. А.Ф. Лосев; Пер. С древнегреч. М.Л. Гаспарова – М.: Изд-во «Мысль», 1998. – 576 с.

*Попович Елеонора,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
ОПП Переклад (перша - англійська, друга - китайська),
спеціальність 035 «Філологія»
Науковий керівник: **Атаманюк Зоя,**
доктор філософських наук,
доцент кафедри філософії, соціології
та менеджменту соціокультурної діяльності,
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна*

«ЛЮДИНА ПОЗА СУСПІЛЬСТВОМ — ЧИ БОГ, ЧИ ЗВІР». АРИСТОТЕЛЬ.

У своєму висловлюванні давньогрецький філософ Аристотель порушує питання важливості взаємодії людини з суспільством. Тракувати цю думку можна так: якщо людина з якихось причин відокремлена від суспільства, вона